

Висока школа струковних студија за васпитаче – Шабац
Добропољска 5
15 000 Шабац

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ РАДА

Подаци о комисији

1. Датум и орган који је именовео комисију

Веће одсека специјалистичких студија Високе школе струковних студија за васпитаче у Шапцу, на својој седници од 27.5.2019. године именовало је Комисију.

2. Састав комисије са назнаком имена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора.

Др Мирјана Марковић, професор струковних студија за област друштвених наука, ментор;

Др Ружица Јовановић, професор струковних студија за ужу област друштвених наука, председник;

Др Мира Јовановић, професор струковних студија за ужу област друштвених наука, члан;

Подаци о кандидату

1. Име, име једног родитеља, презиме:

Магдалена (Катарина) Стевановић

2. Датум рођења, општина, република

5.5.1994, Лозница, општина Лозница, Република Србија

3. Датум одбране, место и назив специјалистичког рада

----- Шабац,

РАЗВОЈ ВЕШТИНЕ СЛУШАЊА КАО ВАЖНОГ ПРЕДУСЛОВА ЗА УСВАЈАЊЕ ПИСАНОГ ГОВОРА

4. научна област из које је стечено звање:

Струковни васпитач

Наслов специјалистичког рада

РАЗВОЈ ВЕШТИНЕ СЛУШАЊА КАО ВАЖНОГ ПРЕДУСЛОВА ЗА УСВАЈАЊЕ ПИСАНОГ ГОВОРА

Преглед специјалистичког рада

Структура специјалистичког рада изложена је у пет поглавља на 51 страни. Садржај рада је следећи:

Увод, Теоријски део, Методолошки део, Интерпретација и анализа резултата истраживања, Закључак, Литература, Прилози.

Вредновање појединих делова специјалистичког рада

У уводном делу рада кандидаткиња указује да је из аспекта развоја ране писмености важно подстицати вештину слушања деце. Ово стога да би деца усвојила правилан говор и артикулацију гласова, који су такође значајни темељи за развој ране писмености. Развој вештине слушања користи се за остваривање циљева и задатака развоја говора. То су у ствари дидактичке активности, свесно и осмишљено организоване. Припрема за учење читања и писања у предшколској установи не представља учење слова или писање. Сам процес описмењавања се тумачи као развојна појава чији су зачеци садржани у првим годинама живота и то је рана писменост, односно писменост у настајању. Описмењавање је олакшано оној деци која су одрасла у подстицајном окружењу и похађала припремни предшколски програм. У описмењавању деце треба да сарађују породица, предшколска установа и школа, заједно са учитељима. При описмењавању деце, васпитачи подстичу развој општих способности и свих аспеката развоја деце док су учитељи усмерени на припрему за описмењавање, пре свега писање. Чињеница је да су учитељи квалификованији за описмењавање деце. Улога васпитача је да добро припреме своје васпитанике за савладавање процеса читања и писања.

У теоријском делу рада, кандидаткиња даље наводи ставове Лава Виготског који је указивао на то да су усвајање и развој говора сазнајни процеси, па да и при увођењу деце у свет писане речи треба имати у виду когнитивну основу. Сматрао је да не треба дете учити да пише слова и да њиховом комбинацијом саставља одређене речи, већ да треба дете учити како да усвоји писани говор. Према мишљењу овог аутора, проблем писаног говора је усмерен на проблем усвајања посебног система симбола и знакова, чије усвајање представља прекретницу у сазнајном развоју детета.

Виготски је издвојио најважније моменте у развоју писаног говора деце, напомињући да тај развој отпочиње много пре него што дете у школи почиње да учи и усваја писмо. Полазећи од става да језик и мисао имају независне развојне корене, као пример наводи говор мање деце чије прве речи представљају говор без учешћа мишљења, усмерен на испуњење жеља, привлачење пажње и друго. Пресудан моменат, по Виготском, настаје око друге године, када се линије говора и мишљења срећу да би наставиле узајамно близак али не и идентичан развој. Од друге до шесте године говор детета обавља две функције: унутрашњу (говор за себе) и спољашњу (дете се обраћа другима). Дете не разликује те две функције, па долази до појаве егоцентричног говора, односно да дете гласно говори о својим намерама као да говори за себе. Из унутрашњег говора развиће се мисаона функција, и из те функције се развија апстрактно мишљење.

Дакле, говор се као средство комуникације развија од самих почетака дететовог општења са окружењем, а говор као средство мишљења следи временски после. Како је когнитивни развој детета повезан са узрастом детета, и развој језичког изражавања претпоставља известан ступањ зрелости укључујући и одређене предиспозиције, као што су памћење, пажња, моторика и друго. Искуство показује да најбитније у когнитивном развоју детета није само то да напредују посебне функције сазнања, већ је битно то да се развија личност детета, а тиме се поспешује и развој сазнања у целини. Процес општег когнитивног развоја одражава се и на промену односа између посебних функција, било да је реч о мишљењу, било

да је реч о изражавању језиком. Изражавање говором има централно место у свеукупном развоју детета, али не треба поистовећивати говор и мишљење.

У васпитно – образовном раду, неопходно и пожељно је користити и примењивати вежбе како би деца на што бољи начин мотивисала за увођење деце у свет писане речи. У процесу усвајања читања први задатак детета јесте уочавање кореспонденције између изговорене и написане речи. Да би такву везу могло успоставити дете мора поседовати свест о томе да је говорни ток компонован од низа изолованих речи, што даље води до могућности се да изговорени исказ правилно сегментира на речи. У том смислу од значаја су и плански организоване вежбе слушања.

Ове вежбе се односе на говорни, како и музички слух. Њихов смисао је оспособљавање деце да слушају говор других, васпитача, одраслих људи око себе и својих другова. Једно од врло корисних средстава која помажу да говор деце постане више свестан, организован и плански, је коришћење фонозаписа дечјег говора, чиме се унапређује слушна пажња и способност разумевања говора који није потпомогнут паралингвистичким средствима као што су мимика и гласови. Дете које нпр. има прилике да слуша и анализира снимке сопственог говора оспособљава се за његово оцењивање, контролу и регулисање. Осим тога, коришћење звучних записа за описану сврху привлачи децу коју занима како звучи њихов сопствени глас.

Процес комуникације у оквиру активности са децом предшколског узраста, сагледаван у контексту интерперсоналног нивоа васпитне делатности и интеракције отвара питање важности слушања, као комуникационе вештине кључне за развијање сарадничких односа у групи, али и подстицања заједништва, које представља важан васпитни циљ, као и средство задовољавања различитих потребе групе и појединаца. Васпитно – образовни рад усмерен на подстицање развоја речника и вештина активног слушања утиче на развој писмености код деце. Процес слушања укључује рецепцију, памћење, разумевање и извођење закључака. То није једноставан процес декодирања језика већ активан процес конструисања значења, закључивања на основу познатог, антиципирања и промишљања. Схватање шта су гласови, речи и реченице повезано је са поступцима захваљујући

којима деца треба да постану свеснија језичких средстава која користе да свој говор организују у складу са захтевима који се поставе, што је услов и за упознавање са писаном речи. Томе доприносе све вежбе, игролике активности и игре у којима се говори о гласовима, речима и реченицама, односно деле речи на слоге и састављају од њих, довршавају реченице, формирају од датих речи и слично, наводи кандидаткиња и изнето илуструје примерима у свом раду.

У поглављу које се односи на методолошки део рада, кандидаткиња представља истраживање које је обавила. Говор и слушање су два дела јединственог слушања и нема доброг говорења без доброг слушања.

Предмет истраживања се односи на развијање вештине слушања као важног предуслова за усавајање писаног говора.

Проблем истраживања је садржан у питању и гласи: на који начин вештина слушања у комбинацији са вежбама за моторику говорних органа утиче на правилан изговор и артикулацију гласова?

Циљ истраживања је био сагледати мишљења васпитача о ефектима примене вежби слушања са вежбама за моторику говорних органа у циљу правилног изговора и артикулације гласова.

На основу постављеног циља дефинисани су следећи задаци:

1. Истражити које активности васпитачи користе као подстицај за развијање вештине слушања;
2. Уочити на основу искуства васпитача, колико су често у реализацији програма заступљене вежбе слушања;
3. Истражити на основу ставова васпитача, да ли се изговор и артикулација гласова деце побољшава доследно заступљеним вежбама слушања.

Популација из које је издвојен узорак су васпитачи ПУ „Наше дете ” из Шапца, вртић „Слобоода". Узорак чине 30 васпитача, школске 2019/20. године и исто толико деце старије узрасне групе овог вртића.

По обављеном истраживању, кандидат је дошао до следећих сазнања која су дата у завршном поглављу.

На основу добијених резултата кандидаткиња је издвојила следеће: као подстицај деце за правилну артикулацију, највећи број испитаника користи говорне игре – 47%, потом 27% васпитача усмереним активностима подстиче правилну артикулацију, док 13% васпитача се опредељује за драматизацију, 7% за рецитовање песмица, а 6% васпитача се изјаснило да користи слободне активности деце. Овим подацима је потврђена прва подхипотеза која је гласила да су најчешће активности које васпитачи користе као подстицај за развијање вештине слушања говорне игре и усмерене активности.

Васпитачи су имали и један од задатака да опишу на који начин користе активности слушања у циљу развоја артикулације. Већина васпитача је рекла да првенствено ослушкује потребе деце и да посматрају децу како говоре, па да на основу тога закључују са којим гласом имају највише проблема. Затим реализују игре на слово, на слово, синоними, антоними, користе брзалице, игре оглашавања и игре имитирања. На питање колико су у реализацији програма заступљене вежбе слушања, на основу одговора васпитача добијени резултати показују да 52% васпитача реализује вежбе слушања свакодневно, 41% то чини када деца пожелеле, а 7% васпитача примењује игре једном недељно. Дакле, подхипотеза да васпитачи често у реализацији програма реализују вежбе слушања, најчешће једном недељно, као подстицај за развијање вештине слушања је делимично потврђена.

На трећи задатак се односило питање упићено васпитачима у којој мери су задовољни побољшањем артикулације деце коришћењем вежби слушања. Добијени одговоре показују да је 73% испитаника је у потпуности задовољно, 20% сматра да треба осмишљавати нове начине да би се тај циљ остварио, а 7% васпитача је делимично задовољно. Дакле, и трећа подхипотеза да искуство васпитача показује да се изговор и артикулација гласова деце побољшавају уколико се са децом често реализују вежбе слушања је у потпуности потврђена.

Посматрајући резултате артиклационог теста можемо видети да већина деце старије узрасне групе добро изговара гласове. С једва приметним одступањем по једно дете изговара п, б и г, по троје деце ч и л, док по петоро деце има приметна одступања при изговору гласа ш и р. Оштећене гласове, једва разумљиве да постоје

изговара троје деце и то глас л, док по једно дете изговара тешко и разумљиво следеће гласове: ђ, ћ и р.

На основу анализе добијених резултата, можемо рећи да је основна хипотеза која је гласила – васпитачи посвећују велики значај вежбама за моторику говорних органа и правилан изговор и артикулацију гласова – потврђена.

На крају кандидат наводи коришћену литературу приликом израде овог рада.

Разматрајући целокупну изложену материју рада под насловом **РАЗВОЈ ВЕШТИНЕ СЛУШАЊА КАО ВАЖНОГ ПРЕДУСЛОВА ЗА УСВАЈАЊЕ ПИСАНОГ ГОВОРА** кандидаткиње Магдалене Стевановић, струковног васпитача, Комисија је закључила да специјалистички рад са наведеним насловом и садржајем задовољава све критеријуме који се постављају пред радове овакве врсте.

Имајући напред наведено у виду, комисија сматра да је кандидат успешно реализовао постављене циљеве и задатке. Својим искуствима из праксе, осмишљеним активностима, као и брижљиво одабраним примерима допринео је обогаћивању овог подручја истраживања.

Оцена начина приказа и тумачења резултата истраживања

Резултати остварени истраживањем изложени су систематски, од теоријског уводног дела, потом поставке проблема и формулације задатака, до прегледа добијених резултата истраживања. Начин приказа и тумачење резултата у потпуности су прилагођени карактеру обрађиваног проблема.

Коначна оцена специјалистичког рада

1. Да ли је рад написан у складу са образложењем наведеним у пријави теме? ДА
2. Да ли рад садржи све битне елементе? ДА
3. Недостаци рада и њихов утицај на резултат истраживања? НЕМА

Предлог

На основу укупне оцене рада Комисија предлаже Наставном већу Високе школе струковних студија за васпитаче у Шапцу да специјалистички рад под насловом **РАЗВОЈ ВЕШТИНЕ СЛУШАЊА КАО ВАЖНОГ ПРЕДУСЛОВА ЗА УСВАЈАЊЕ ПИСАНОГ ГОВОРА** кандидаткиње Магдалене Стевановић, струковног васпитача, прихвати и да се закаже јавна одбрана.

У Шапцу, 7. септембар 2020.

Потписи чланова комисије

Др Мирјана Марковић, ментор

Др Ружица Јовановић, председник

Др Мира Јовановић, члан
